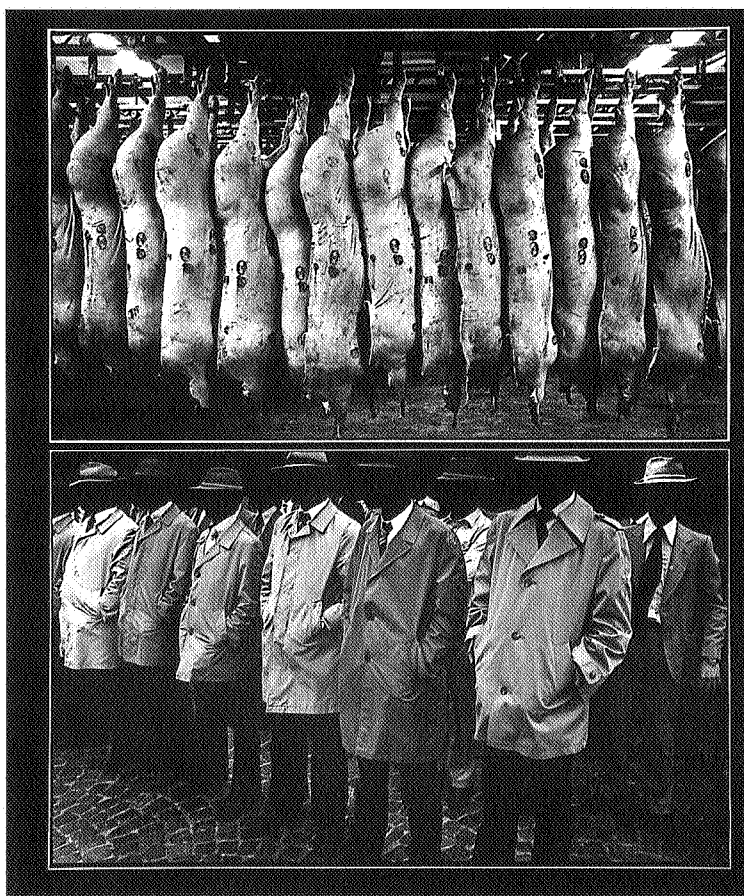

De rose invasie

Willem Foorhuis

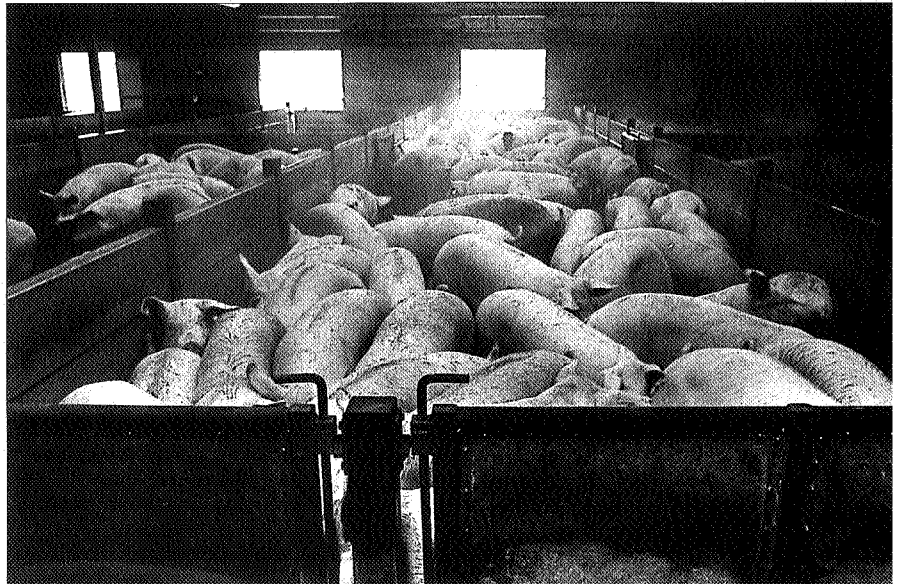
Het is er dan toch van gekomen. Gelderland en Brabant zijn, vanuit de concentratiegebieden voor mestvarkens, begonnen hun probleem naar Noord-Nederland te exporteren. De Brabantse grootindustriëlen sturen met groot geld gespecialiseerde makelaarskantoren aan, om in vooral de veenkoloniale gebieden de bestemmingsplannen voor de buitengebieden te onderzoeken op bouwmogelijkheden van grote concentraties varkensstallen.

*De Brabantse invasie,
foto's Ton Broekhuis*

Dat hier groot geld in omgaat wordt duidelijk wanneer berichten doorsijpelen waaruit blijkt dat de makelaarskantoren een miljoen geven aan boeren die een bouwvergunning aanvragen en krijgen. Daarnaast worden voor geschikte bouwgronden astronomische bedragen gegeven, variërend van 350.000 tot 500.000 gulden per hectare. De varkensbaronnen pakken het groot aan. Iets te groot!

Och die arme noordelijke bestuurder. Stond hij nog maar kort geleden op de landelijke podia een hartstochtelijk pleidooi te houden voor vestiging van bio-industrie in Noord-Nederland: *'Het Noorden staat open voor intensieve veehouderij'*. Nu dit daadwerkelijk staat te gebeuren, is onze bestuurder zich dood geschrokken van de schaal waarop het gebeurt en geeft hij nu voorlichting aan gemeenten hoe men de vestiging van mega-varkenshouderijen kan voorkomen. Dat is hard nodig, want de mestvarkens lijken het Noorden letterlijk te overspoelen. Het gaat om honderdduizenden varkens. In verschillende gemeenten zijn tientallen aanvragen ingediend voor de bouw van varkensstallen met een capaciteit van ca. 5000 mestvarkens. Het gebeurt in Veendam, Nieuwe Pekela, Stadskanaal, Slochteren, Meppel en Emmen, om een paar te noemen. In allerijl proberen de gemeenten de roze golf te keren en alsnog belemmerende bepalingen in bestemmingsplannen op te nemen, maar daarvoor is het natuurlijk te laat. In 1995 hebben de Milieufederaties de gemeenten immers al een waarschuwend brief gestuurd waarin gewezen werd op de versoepeling van de mest- en ammoniaknormen. Daar is blijkbaar weinig mee gedaan. En toen lagen er opeens alleen al in de gemeente Veendam 30

Industriële activiteiten in megaschuren horen niet op het platteland

aanvragen, 2 voor de bouw van een pluimveestal en 28 voor de bouw van varkensstallen. De 28 geplande varkensstallen bieden ruimte aan 153.000 varkens. Een donderslag bij heldere hemel. En dan te bedenken dat een varkensstal toch gauw twee tot drie miljoen gulden kost. Met zo'n ontwikkeling hebben we de bovengrens van het traditionele boerenbedrijf bereikt en maken we de overgang naar de industrie. De varkensbaronnen kunnen we niet meer als boer kenschetsen, hier hebben we te maken met industrieel ondernemerschap, waar productie, omzet en bedrijfseconomische investeringen de toon zetten.

De beer is los

En dan lees je als bewoner van laten we zeggen de Schipperswijk in Nieuwe Pekela in de krant dat meerdere varkensstallen en kippenschuren op zo'n tweehonderd meter van je huis gebouwd zullen worden. Na de eerste schrik te hebben verwerkt, sluiten de bewoners van de Schipperswijk zich aan de bij de Veendammer actiegroep *De beer is los*. In korte tijd verdiepen zij zich in bestemmingsplan-

nen, voorbereidingsbesluiten, ammoniakuitstoot, verzuringsgevoelige gebieden, bouw aanvragen, stallen met een groen label, en dergelijke. En de conclusie is: niets aan te doen! De varkensbaronnen houden zich keurig aan de regels. Ze voldoen aan de milieuwetgeving en ook planologisch is er niets aan te merken.

Stromannen

De journaliste Gea Meulema onderzocht de gang van zaken in Veendam en schreef in een zaterdagbijlage van de Drents Groningse Dagbladen: *'Neem bijvoorbeeld varkensboer Van Sleuwen uit het Brabantse Zijtaart bij Veghel. Aan Numero Dertien bij Veendam wil hij zeven stallen bouwen van gemiddeld zo'n 4800 vleesvarkens per stal. Maar wie eens naar de gekochte kavels kijkt, valt het volgende op. De ene kavel is gekocht door M. van Sleuwen, die daarnaast door C. van Sleuwen en die daar weer naast door C. van*

Sleuwen. De kavels staan op twee namen. Nooit zijn twee stallen naast elkaar van een zelfde eigenaar... toon dan juridisch maar eens aan dat ze van één eigenaar zijn en dat er daarom een milieu-effectrapportage nodig is. Zo gaat dat dus. Een ondernemer investeert voor pakweg twintig miljoen in het buurtschap Numero Dertien en hoeft zich door slimmigheidjes niets aan te trekken van milieumaatregelen, overlast of afbraak van de leefbaarheid van zo'n buurt. En de gemeente? Een vergunning weigeren kan niet of nauwelijks en zal dan ook alleen maar schadeclaims opleveren. Waar de gemeente op kan hopen is dat de in het spel betrokken lokale boeren, de stromannen, zich onder druk van de dorpsbewoners terug zullen trekken. In zo'n geval kan de geplaagde bestuurder over enige tijd juichend melden dan een tiental aanvragen 'vrijwillig' zijn ingetrokken.

Blauw over roze invasie

Op deze vrijwillige terugtrekking speculeren ook de landelijke politici met hart voor het Noorden. Zo lezen we een klein berichtje onder de kop *'Blauw niet blij met komst roze invasie'*. Het artikel opent

met een stelling van VVD-er Piet Blauw: *'Het is zeer onverstandig als boeren in de gemeente Veendam hun landbouwgrond voor astronomische bedragen verkopen aan geïnteresseerde varkenshouders in de rest van het land'*. In het artikel rekent Blauw de betreffende boeren voor dat verkoop op termijn niet goed is voor de ontwikkeling van het bedrijf: *'Het lijkt heel veel geld als je voor een hectare grond 350.000 gulden kan krijgen, maar het dient wel in het juiste perspectief gezien te worden; bij verkoop of overdracht is je bedrijf minder waard'*.

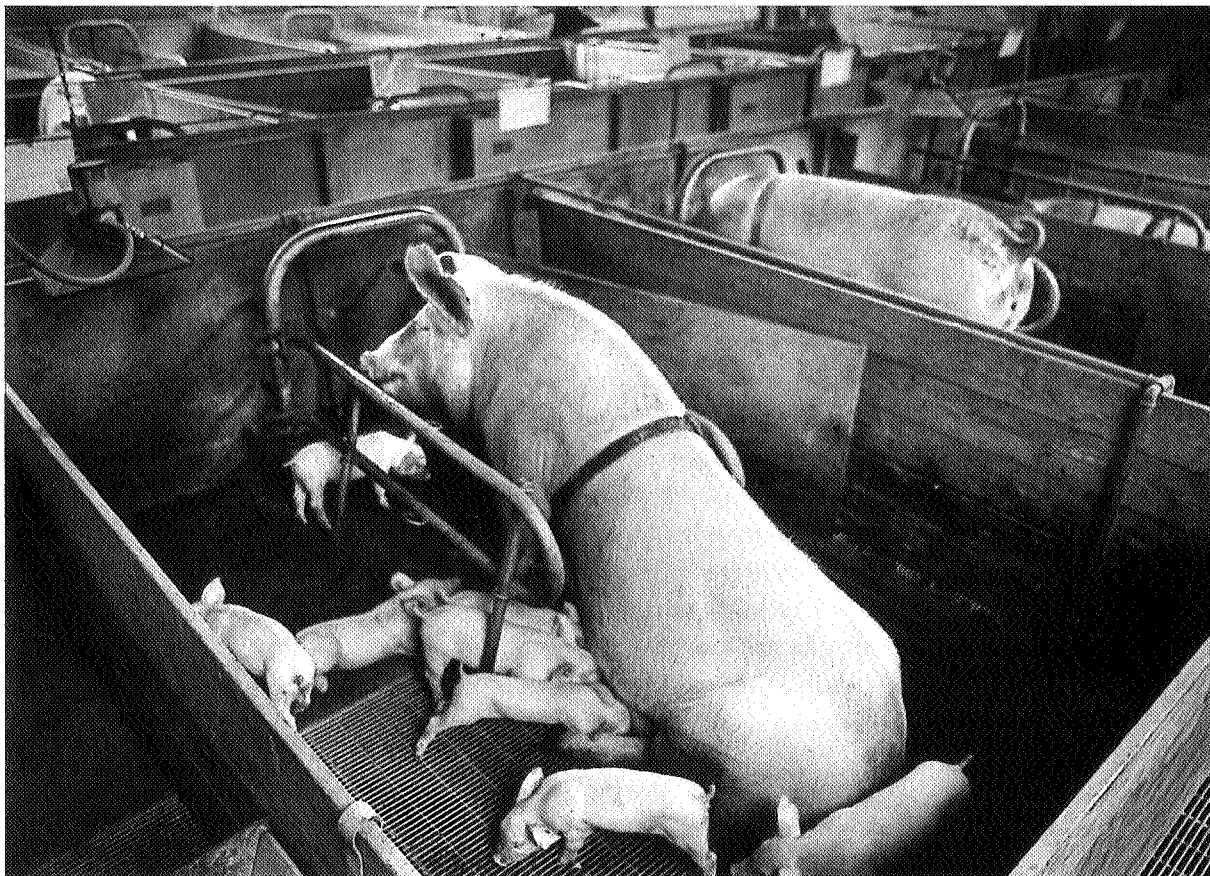
De boer is de klos, wat dat betreft heeft Blauw gelijk. Niet die ene boer die nog een graantje meepikt, maar al die anderen. Binnen de huidige milieunormen is er immers nog wel ruimte voor uitbreiding, maar deze wordt volledig opgesoupeerd als de intensieve veehouderij zich op deze schaal hier komt vestigen. Dit blokkeert de ontwikkeling en groei van de huidige landbouwbedrijven. De boeren kunnen dan geen kant meer op. Het bedrijf is dan sowieso minder waard bij overdracht of verkoop.

Leefbaarheid in geding

Er is dus veel meer in het geding dan alleen vestiging van varkensstallen. De leefbaarheid van het platteland is aan de orde. *'Slap gelul'*, vindt varkensboer J. Wouters uit St. Oedenrode dit soort uitspraken. *'Stankoverlast, onzin. We brengen werkgelegenheid en welvaart'*, zo stelt een collega. *'We werken milieu- en diervriendelijk'* aldus de eerder genoemde Chris van Sleuwen. *'In heel Groningen zitten minder varkens dan bij mij in het dorp'*, zo vervolgt hij.

De Brabanders kunnen dan geringschattend doen over de aantallen varkens die naar het Noorden verhuisd zullen worden, de gevolgen zijn rampzalig. Het toch al zo gevoelige imago van de Veenkoloniën krijgt weer een geduchte knauw. En natuurlijk is er stankoverlast. Varkensstallen, zelfs die met een groen label, geven de omgeving overlast. De geurtjes blijven niet uit. En dan is er natuurlijk het aspect van aan- en afvoer. Dit wordt schromelijk onderschat. Vooral in de Veenkoloniën, waar de wegen door de dorpskom lopen, zal de overlast enorm zijn.

Megaschuren met goede waarborgen

Onze bestuurders moeten zich realiseren dat het wonen tegenwoordig de belangrijkste drager van het platteland is. Vestiging van dit soort bio-industrieën bedreigt direct de leefbaarheid van het gebied omdat het wonen onder druk komt te staan. Wij moeten ons realiseren dat deze vorm van intensieve veehouderij een industriële activiteit is die thuis hoort op de Maasvlakte of in de Eemshaven. Alleen daar bestaan op maat gesneden faciliteiten, alleen daar vinden we de infrastructuur die nodig is voor deze industrie. Als deze bedrijven naar het Noorden

moeten, en waarom niet, dan ligt vestiging in de Eemshaven voor de hand. Bouw dan megaschuren met nog betere voorzieningen, waardoor zowel het welzijn van de dieren als de belangen van het milieu gewaarborgd zijn. Als iemand voorrekent dat de Brabantse varkensbaronnen een kleine honderd miljoen in het Noorden gaan investeren, dan zijn hier toch veel meer mogelijkheden te vinden dan slechts het verpesten van het werk- en leefklimaat van Numero Dertien of de Schipperswijk in Nieuwe Pekela. —

*Verhoging van de productie,
foto's Ton Broekhuis*